

بانکداری فردی در بانک فردا*

دکتر جلال رسول‌اف

چکیده

حسابداری و مالیه جزء جدایی‌ناپذیر اقتصاد به شمار می‌رود. بی‌گمان توسعه اقتصادی در هر دوره تاریخی، الزاماتی را برای کاربرد حسابداری و مفاهیم نظری آن به وجود می‌آورد. ظهور اقتصاد جهانی و جهانی‌شدن سرمایه‌داری، تجارت الکترونیکی و مبادلات بدون کاغذ و چشم‌انداز تشکیل دولت الکترونیکی E.Government باعث شده است تا محدوده مأموریت تاریخی حسابداری در آستانه هزاره سوم فارغ از روشهای سنتی آن مورد بحث قرار گیرد و ابزار و لوازمی متناسب با اقتصاد جهانی فراهم آید. در این نوشتار کوشش شده است تا به برخی جنبه‌های نظری و عملی در این زمینه پاسخ داده شود.

* این مقاله از سوی دکتر جلال رسول‌اف، مدیرعامل بانک کشاورزی ایران برای ارائه به اجلاس کمیته مرکزی کنفدراسیون بین‌المللی اعتبارات کشاورزی (چهارم و ششم ماه مه ۲۰۰۰) به زبان انگلیسی نوشته شده و سپس به وسیله آقای هادی جوهری به فارسی برگردانده شده است.

مقدمه

در سالهای اخیر، کشور ما با اعمال سیاست درهای باز به سوی جهان، پیشرفت چشمگیری به سمت اقتصاد بازار داشته است. این فرایند، ظرفیتهای نهادی کشور را به مقابله فرا می خواند. در این چارچوبها البته محور سیاست، سازماندهی دوباره نظام بانکداری است. نظامی که به رغم یک سده قدمت، به دلیل ساختار نامناسب نرخ بهره، مشکلات زیاد گردش وجوه در آن، نبود مطلق سودآوری بانکی، و عملکرد ضعیف و ناکارای آن، اکنون نمی تواند به گونه ای کارآمد، واسطه منابع مالی باشد. از نگاه بانکداری ایرانی که بسیار امیدوار است کشورش از مزیت رشد و پتانسیل موجود بهره مند شود، بانکداری مبتنی بر امکانات آینده، به ناچار باید بر اندیشه های بانکداری فردا استوار باشد. برای بانکداری فردی آینده، حداقل در کشورهایی همانند ما، مشکل به میراث ساختار قدیمی بانکها، برمی گردد.

به طور کلی، بانکداری خصوصی با افرادی درگیر است که ثروت بالایی دارند و پیش از هر چیز به دنبال «محرمانه بودن» اطلاعاتشان هستند. این سرمایه گذاران فردی خواهان خدمات و فراورده های مالی بسیار جذابند. آنها می توانند درون خاک اصلی یک کشور یا بیرون از آن، یعنی در مناطق آزاد باشند، که در هر دو جا، بانکها برپایه قوانین رازداری و محرمانه بودن شرکتهایی را تأسیس کرده اند. در این نوع بانکداری، بانکداری آینده یا بانکداری برای فردا اساساً با راهها و مفاهیم فراهم کردن رازداری مورد نیاز و با روشهای کار با این مشتریان ثروتمند درگیر است.

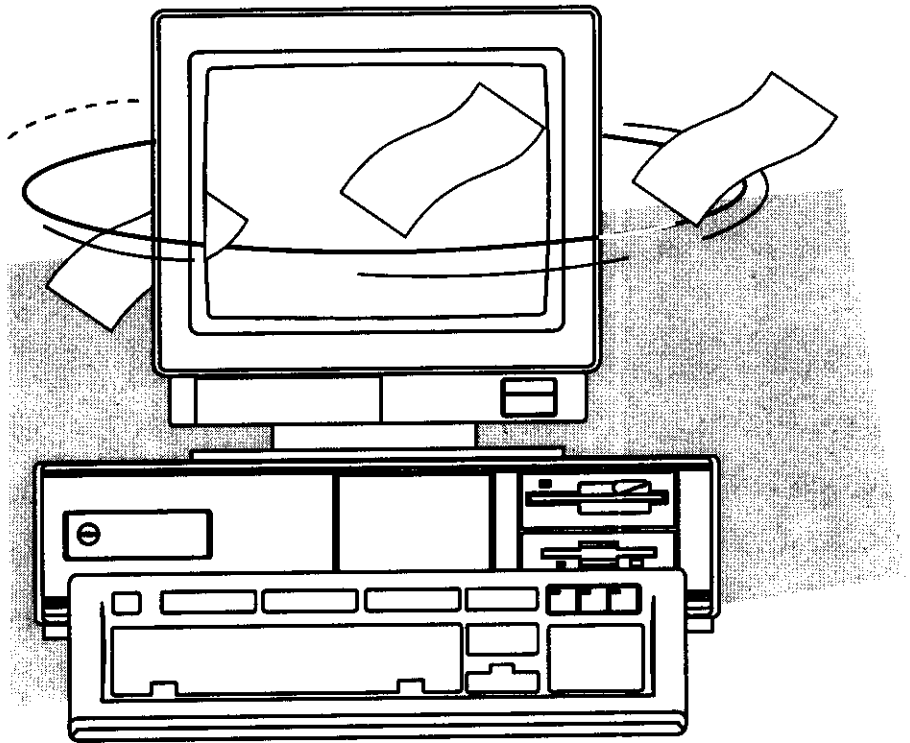
در این مقاله، چارچوب آینده عملیات بانکها در زمینه بانکداری خصوصی ارائه خواهد شد و سعی می شود تا روندهای آینده از این جنبه طراحی گردد. در آینده، توانایی بانکها در فراهم کردن خدمات و فراورده های نوآورانه برای مشتریان خصوصی بر مسائلی متمرکز است که مشتریان بیشترین علاقه را به آن دارند، یعنی: «رازداری».

تغییر: پیشگام راه بانکداری فردا

چرا بانکها تغییر می‌کنند؟ نیروی تغییر در بانکداری آینده همچنان در زمره نوآوریهای مهم مالی است. محرک اولیه نوآوری، معرفی فرآورده‌های نوین بانکداری بوده است که برای افزایش بازدهی مؤثر و کارا هستند و خطر را در میان مشتریان بانک مجدداً توزیع می‌کنند. و همچنان نیز چنین است. بسیاری از نوآوریهایی که از آزمون زمان گذشته و از بین نرفته، نوآوریهایی بوده که سازوکارهای کاراتری فراهم آورده و تغییرات محیط بانکداری را تحت تأثیر قرار داده است.

چهره کلی بانکداری رویه تغییر است. یکی از نخستین دلایل این تغییر، به رقابت فزاینده در این صنعت مربوط می‌شود. بانکها دیگر مانند سالهای پیش از دهه ۱۹۸۰ در شرایط مقرراتی انعطاف ناپذیر قرار ندارند و راه‌اندازی بانک برای یک گروه سرمایه‌گذار به آسانی امکانپذیر است. همچنین بانکها با توجه به فرایند جهانی شدن، به هیچ روی محدود به مرزهای جغرافیایی نمی‌شوند. این رقابت فزاینده روش بانکها را در ایجاد وجوه تغییر می‌دهد.

بسیاری از تازه‌واردها و نمایندگان جدید در بازار بانکداری، برای صنعت مستقر بانکداری رقابتی واقعی پدید می‌آورند. همان‌طور که مشتریان دستیابی بیشتر و راحت‌تری به اطلاعات پیدا می‌کنند، بخش بانکداری رقابتی‌تر خواهد شد. از آنجا که بانکها به هیچ روی نخواهند توانست در آینده نیز همچون گذشته فعالیت کنند، روند فزاینده‌ای در ادغام و تملک بانکها به وجود آمده است. بنابراین رقابت فزاینده بانکها را باید در روند فزاینده ادغام بانکها یافت که به نوبه خود برای بانکهای خاص مرز جغرافیایی فراهم می‌کند و به آنها توانایی می‌دهد که فرآورده‌های جدیدی ارائه کنند و قدرت دیگر بانکها را که از نظر اندازه رشد نکرده‌اند، کاهش می‌دهد. محدودیتهای پیشین در زمینه ادغام و تملک بانکها تقریباً حذف شده است.

بزرگتر به معنی ارزاتر هم هست. از این روست که غولهای مالی، یعنی بانکهای بزرگ، در استفاده از اندازه و یافتن راههای جدید در کسب سود از صرفه‌های برخاسته از مقیاس مهارت پیدا کرده‌اند. ادغام بانکها مزیتی نسبی در قیاس با بانکهای کوچکتر فراهم می‌کند. این بانکها نه تنها مزیت جغرافیایی دارند، که از مزیت سرمایه‌ای نیز برخوردارند. این مزیتها به آنها امکان می‌دهد که به مشتریانشان فرآورده‌های جدید ارائه کنند. همچنین، این افزایش در سرمایه به بانکها اجازه می‌دهد که وامهای بیشتری به عموم اعطا کنند. در این راستا، حاشیه بهره خالص آنها نیز افزایش خواهد یافت.

امروزه قوانین قدیمی که عملیات بانکها را محدود می‌کرد موضوعی مربوط به گذشته است و پیدایش غولهای بانکی پیامد این اوضاع شناخته می‌شود. آنها مهارتشان را در گسترش تجارت به فراسوی خدمات بانکی سنتی نشان داده‌اند و مشتریان موجود را خاستگاه طبیعی فروش طیف فرآورده‌هایی، از بیمه عمر گرفته تا سهام صندوقهای سرمایه‌گذاری، می‌بینند. آنها حتی از رجوع به شعبه‌های بانک فراتر می‌روند و این شعبه‌ها را فروشگاه نامیده و پنداری چون فروشگاههای زنجیره‌ای از آن دارند، به طوری که این بانکها به دنبال مدلهای خرده‌فروشی هستند تا شبیه‌سازی کنند. این فرهنگ جدید فروش در صنعت بانکداری تا به حال سابقه نداشته است.

البته دلیل اصلی دیگر برای تغییر در صنعت بانکداری مزیتهای فن‌آوری است که امروزه هزینه بانکها را کاهش داده است. به سبب پیشرفتهای فن‌آوری، آینده بانکداری متفاوت از زمان کنونی است. بانکها راههایی برای افزایش درآمد پیدا می‌کنند و با ساختن صندوقهای بانکی خودکار^۱ بیشتر هزینه‌ها را کاهش می‌دهند. همچنین برای بانکها راه‌اندازی چنین صندوقهایی چندان گران نیست. متوسط هزینه راه‌اندازی یک صندوق بانکی خودکار بسیار کمتر (حدود یک میلیون دلار) از گشایش یک شعبه با خدمات کامل است. آنها، به کمک

1. Automated Teller Machine (ATM):

شکل محدودتر آنها در کشور ما عابر بانکها هستند

نوآورهای نظیر این صندوقها، بانکداری همزمان و پرداخت صورتحساب از راه اینترنت، توانسته‌اند عملیات گرانقیمت ایجاد شعبه‌های سنتی بانکی را حذف و میلیاردها دلار از بابت حقوق، اجاره، و دیگر مخارج سربار، پس‌انداز کنند.

سومین عاملی که باعث تحول در این صنعت شده موضوع رعایت راحتی مشتریان است. مردم به دسترسی بموقع به خدمات بانکداری و سپری کردن وقت کمتر در بانکها نیاز دارند و راحتی بانکداری از راه دور را ترجیح می‌دهند. البته دیدگاه جامعه از آنچه راحتی نامیده می‌شود، در حال تغییر است. مردم عادت کردند راحتی را با کار کردن در نزدیکی خود یکی بدانند و به بانک در شهر سفر نکنند. به هر حال اکنون جامعه تعریف متفاوتی از راحتی بانکی دارد. همچنین باید یادآور شد که این تعریفها به طور مستقیم به ادغامهایی مربوط می‌شود که بانکها را قادر می‌سازد تا شعبه‌هایی با خدمات کاملتر و صندوقهای خودکار بانکی ارائه کنند. این امر، سهولت بیشتر برای مشتریان و وفاداری نسبت به بانک را در پی دارد.

اکنون استفاده فزاینده از این صندوقها، بهره‌برداری از رایانه‌های خانگی و اداری، دستگاههای دورنگار (فاکس) و پایانه‌های نقطه فروش^۱ که به مشتریان اجازه می‌دهد معاملاتشان را به طور الکترونیکی انجام دهند، معیار راحتی به شمار می‌آید. بنابراین، از دید مشتریان موقعیت شعبه به هیچ عنوان اولویتی ندارد.

تغییرات احتمالی در پایه‌های اقتصادی بانکداری فردا

پایه پولی جدید جهان به جای اسکناسهای بانک مرکزی، تراشه‌های کامپیوتری است. ظهور پول الکترونیکی امکان خصوصی‌سازی عرضه پول و پرداخت بهره به سپرده‌های کوچک را ممکن ساخته و بانکداری در مناطق آزاد را برای بسیاری از افراد دسترس پذیر کرده است. همچنان که مردم پول دیجیتال منتشر شده از سوی بنگاههای خصوصی را به جای پول کاغذی بدون بهره که از سوی بانک مرکزی انتشار می‌یابد، انتخاب و نگهداری می‌کنند، در آینده ممکن

است پول بی‌پشتوانه دولت نیز نابود و ناپدید شود. این حقایق، پیامدهای مهمی برای هر اقتصاد و در نتیجه برای بانکداری فردا در کل، به همراه دارد. از این رو، لازم است پیامدهای انقلاب اطلاعاتی را برای نوآوریهای مالی و آینده پول و بانکداری در نظر بگیریم.

گذار از نظام پول کاغذی به نظام پرداختهای الکترونیکی، هزینه معاملات را کاهش می‌دهد، بازارها را گسترش می‌بخشد و افراد را مختار می‌کند. به هر حال سرعت این گذار و مزایایی که از آن انتظار می‌رود به ایجاد زیربنای قانونی بستگی دارد تا کمبودها را جرمه کند و به موفقیتها پاداش دهد. قوانین و مقرراتی که جهان پولی نوین را اداره می‌کند، باید شفاف باشد، به طور برابر به کار رود و با آزادی افراد سازگار باشد تا مردم بتوانند به پول مجازی اعتماد و اطمینان کنند.

در مورد بانکداری آینده، بانکدارها دوست دارند بدانند که تغییرات فن آوری، چگونه نظام پرداخت را تحت تأثیر قرار می‌دهد و حرکت آن را از اسکناس کاغذی و مسکوکات بانکی دولت به پول نقد الکترونیکی که به طور خصوصی منتشر می‌شود، ممکن می‌سازد. ما هنوز نمی‌دانیم که آیا این موضوع به انحصار پولی دولت پایان خواهد داد و پایه پولی را تغییر می‌دهد یا خیر؟ و آیا بانکهای مرکزی مان می‌توانند همچنان حجم پول را با کنترل پایه پولی که اثر بسیار زیادی بر روی مسیر گسترش اعتبارات دارد، کنترل کنند.

در اینجا فهرستی از آنچه ممکن است تغییر در پایه اقتصاد ایجاد کند، و بر بانکداری فردا اثر بگذارد، آمده است:

۱. مهمترین فایده گذار به نظام بانکداری همزمان و به لحاظ مالی کم هزینه و امن و نوآور آن است که توان بالقوه بسیاری برای بانکداری در مناطق آزاد شکوفا می‌شود. بزودی شبکه‌های همزمان تجاری و پایگاههای اینترنت، خدمات بانکداری در مناطق آزاد را با بهای بسیار اندک یا صفر برای انتقال وجوه آغاز می‌کنند، خروج از حوزه بانکداری خرده‌فروشی از بخش تحت مقررات در سرزمین اصلی، بویژه در کشورهای در حال توسعه با بانکداری ناکارا، به سمت بخش بدون نظارت و بدون مالیات در مناطق آزاد آغاز خواهد شد. این امر، گریز از

مقررات مالی داخلی ناکارا در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، به فعالیتهای بانکداری در مناطق آزاد است، با این امید که مقررات ناکارا را از خاک اصلی بزدايند.

۲. اگر پول الکترونیکی تقاضای عمومی برای پول ملی را به طور چشمگیری در حیطه بانکداری فردا کاهش دهد، نسبت پول ملی به سپرده‌ها یا ضریب افزایش پول، تحت تأثیر قرار خواهد گرفت و اثر بزرگی بر بانکهای ما بر جای می‌گذارد.

۳. تغییراتی که در بالا آورده شد، مفهوم نقدینگی را برای بانکها تغییر می‌دهد. نقدینگی تنها می‌تواند از یک حوزه اعتماد پدیدار شود. اعتماد نیز از سوی بازخورد از مسیر آماري یا از سوی یک ضمانت کننده خارجی ایجاد می‌شود. واقعیت این است که پیشرفتهای فن آوری بویژه در کریپتوگرافی^۱ اعتماد و کارایی بیشتری ایجاد خواهد کرد. به دیگر سخن، انقلاب اطلاعات، نقدینگی و اعتماد بیشتری پدید خواهد آورد.

۴. آزادی فزاینده افرادی که از اینترنت استفاده می‌کنند تا پول و تجارت را جهانی کنند، ممکن است به حاکمیت پولی دولت پایان دهد، بنابراین افراد برتر، مؤسسه‌های جدید پولی تأسیس خواهند کرد که باید به طور ذاتی بر رضایت شرکا تکیه کند. شبکه گسترده جهانی (WWW) در آینده ابزار قدرتمند و نوینی برای کارفرمایان ارائه می‌کند و آزادی بیشتری برای مشتریان فراهم می‌آورد و پول نقد الکترونیکی و بانکداری الکترونیکی را ممکن می‌سازد. بانکداران مشتاقانه این تحول را دنبال می‌کنند تا آثار تغییر در سازمانشان را تخمین بزنند.

۵. بانکداران علاقه‌مندند نقش دولت را در نوآوریهای مالی بیاموزند. بانکها از تصمیمهای دولت درباره مقررات، مالیات و رازداری پیروی می‌کنند، زیرا این تصمیمها به انقلاب در خدمات مالی منجر می‌شود.

انتقال الکترونیکی پول نقد چگونه آینده نظام پرداخت الکترونیکی را شکل می‌دهد؟ اگر دولتها بویژه در کشورهای در حال توسعه رفتار حمایتگراییانه‌ای در پیش گیرند، حرکت

1. Cryptography:

نوآوریهای بانکی ممکن است کند شود و صنعت بانکداری هزینه‌هایی متحمل گردد. درگیر بودن دولت در طراحی فن‌آوری جدید بیشتر گزینه‌های خصوصی را دچار ترس و تردید می‌سازد. درسی که از بانکداری پول الکترونیکی می‌آموزیم این است که در نهایت مشتریان و تجار، و نه دولت‌ها، باید تعیین کنند که چه فراورده‌های جدیدی در بازار موفق هستند.

البته این موضوع در مورد فراورده‌های مالی که از سوی بانکها فروخته می‌شود نیز کاربرد دارد. مقررات‌زدایی در صنعت بانکداری، حرکتی به سمت آزادی بیشتر در ارائه فراورده‌ها و خدمات مالی است. این روند به صنعت بانکداری امکان خواهد داد به مشتریان خدمات بهتری ارائه کنند، همان‌گونه که آنها با پیچیدگی و کوشش بسیار برای استقلال بیشتر در برنامه‌ریزی آینده مالی خود سر و کار دارند.

۶. در نظام مالی فردا، از تعهدات بنگاههای غیر بانکی برای ایجاد نظام نوین پرداخت الکترونیکی استفاده خواهد شد. حال، پرسشی که پیش می‌آید این است که آیا آنها باید همانند بانکها و با توجه به همان نظارت و سرپرستی رفتار کنند؟ در این راستا به نظر می‌رسد که به قدری مرکزی نیاز است تا ثبات نظام نوین پرداختهای عمومی حفظ شود. لازم است تمام بنگاههایی که برای انجام پرداختهای عمومی اعلام آمادگی می‌کنند، مجوزهای بانکی را به دست آورند و همانند بانکها تحت نظارت و مقررات در آیند و به بانکهای مرکزی دسترسی داشته باشند تا در موارد لزوم از کمک آنها برای حل مشکلات نقدینگی خود استفاده کنند.

۷. در درازمدت ممکن است نظام پرداختهای الکترونیکی در یک نظام بانکداری آزاد همراه با پول خصوصی رقابتی براساس مدل بانکداری مشارکتی ظاهر شود. همان‌طور که پول نقد الکترونیکی جانشین اسکناسهای بانک مرکزی می‌شود، اختیارات بانک مرکزی نیز کاهش می‌یابد. در چنین موقعیتی بانکها باید بیاموزند که به جای ابلاغیه‌های بانک مرکزی با قوانین پولی کار کنند، زیرا همان‌گونه که مردم به سوی پول الکترونیکی رو می‌آورند، پایه جدید پولی به ظهور خواهد رسید. اگر بانکها در توسعه اسکناسهای الکترونیکی و امن موفق شوند، پول به میزان تقاضا ایجاد خواهد شد.

۸. در جهانی که پول الکترونیکی بی نام^۱، با سرعت نور می تواند منتقل شود، دولت‌ها در همه جا باید فشار روزافزونی را برای اصلاحات مالیاتی (بویژه برای مالیات بر مصرف با نرخ کم) در نظر بگیرند. افزون بر آن دولت، بویژه در کشورهای در حال توسعه هر چه بیشتر سعی کند که مالیات بگیرد، قانونمند کند، کنترل و قبضه نماید، انگیزه را برای کنار گذاشتن پول بیشتر می کند. اگر سیستم مالیاتی جاری باقی بماند، حتی دولت درگیرتر خواهد شد به طوری که می کوشد تا جلوی فرار مالیاتی را بگیرد و به احتمال زیاد با خروج سرمایه‌های زیادی روبه‌رو می شود.

۹. از آنجا که پول الکترونیکی سیاست پولی را تحت تأثیر قرار می دهد، یعنی بر توانایی بانک مرکزی برای کنترل پول و سطح قیمتها اثر می گذارد و از آنجا که نوآوریهای مالی همچون پول الکترونیکی، برای افراد آزادی پولی بیشتری فراهم می آورد و آنها را کمتر به بانک مرکزی وابسته می کند، بنابراین همه اینها اثر مستقیمی بر روابط میان بانکها و بانک مرکزی خواهند داشت. اینک باید پرسید، آیا می توان پیشبینی کرد که پول الکترونیکی، تقاضا برای ذخایر بانکی را به صفر کاهش دهد؟ از سویی، اثر چنین پدیده‌هایی بر عملیات بانکهای تجاری خرد (مانند بانک کشاورزی) یا حتی بانکهای عمرانی چیست؟

۱۰. چگونه پول الکترونیکی موقعیت بانک مرکزی را به عنوان تنها عرضه کننده پول ملی تحت تأثیر قرار می دهد؟ به نظر می رسد نیروهای بازار در طرف عرضه کنندگان خصوصی پول نقد الکترونیکی قرار دارد و نظامی از پوهای رقابتی خصوصی را که به طور ذاتی با اثبات است، ایجاد می کند. در آینده، ماهیت پول، نه براساس تعاریف دولتی که بر مبنای آنچه خریداران و فروشندگان به عنوان پول می پذیرند و از آن استفاده می کنند، تعیین می شود.

۱۱. در درازمدت، با پذیرش گسترده پول الکترونیکی و مدل بانکداری مشارکتی، نظامی از بانکداری آزاد می تواند ظهور پیدا کند. پرداختهای الکترونیکی و نوآوریهای مالی به افراد اجازه می دهد تا تمام دارایی خود را با نقدینگی بالا و سهام قابل تقسیم صندوقهای سرمایه گذاری که ارزش جاری بازار را نشان می دهند، نگهداری کنند، و در نتیجه، وسیله

1. Anonymous

مبادلهٔ درخور اتکایی به لحاظ اقتصادی ارائه می‌کند. نظام حسابداری ارزی برگرفته از آن، مشکل بی‌تعادلی پولی را برطرف خواهد کرد، که با نظام پولی کنونی بر مبنای ارزش اسمی همراه می‌شود. ثبات ذاتی این گزینهٔ خصوصی برای پول اعتباری دولت، ممکن است نیاز به مقررات بانکی را از بین ببرد. سرانجام اینکه، در اقتصاد فردا، در حالی که عرضه‌کنندگان پول الکترونیکی غیربانکی با بانکها رقابت می‌کنند، بانکداران باید اطمینان ایجاد کنند که در مدیریت خطر در جهان پولی نوین همچنان مزیت نسبی خواهند داشت.

روندهای عمده آینده در بانکداری فردی

۱. در آینده، بانکداری فردی همانند امروز مستلزم کاراترین الگوهای هزینهٔ بانکداری خواهد بود که در آن بانکها می‌توانند تعریفشان را از راحتی مشتری شکل دهند که آن نیز با تعریف جدید افراد خصوصی از راحتی بر مبنای قابلیت اعتماد و اتکا همراه می‌شود. این موضوع برابر با افزایش در فراوانی خدمات است. برخی مثالهای موجود عبارت است از: پایانه‌های نقطهٔ فروش، کارتهای اعتباری بانکی، شعبه‌های بانکی مستقر در داخل مراکز فروش و سوپر مارکتها، ساختمانهای اداری، و دیگر فروشگاهها برای ارائهٔ نقل و انتقالات بانکی.

در آینده، در این شعبه‌ها کارمندان فروش طیف کاملی از خدمات را در برابر حق‌الزحمه ارائه خواهند کرد.

در آینده تمام بانکداران ناگزیر خواهند شد به روشهای جدید دستیابی به مشتری روی آورند. مشتریانی که با صندوقهای خودکار وام، بانکداری همزمان از راه رایانهٔ شخصی و بانکداری خصوصی سنتی و معاملات رو در رو که در ساختار فیزیکی بانک جای گرفته است، اثر این تغییرات جهانی و سریع فن‌آوری را بر خدمات مالی درک خواهند کرد. این که آیا این تغییرات فن‌آوری به شکل انفجاری پیش می‌رود، یا کند و یا تصاعدی، بستگی به این دارد که در محل زندگی مشتریان در جهان چه تحولاتی روی داده باشد.

از دیدگاه نهادهای بانکداری خصوصی، فن‌آوری پردازش داده‌ها به طور مجازی

تفاوت‌های میان سپرده‌های بانکی و حساب‌های پس‌انداز، مابه‌التفاوت کارت اعتباری و وام‌های اقساطی، صندوق‌های بازار پول و اوراق قرضه رهنی، مستمری‌ها و بیمه را از بین برده است. برای مشتریان تفاوت‌های میان فراورده‌های مالی و انگیزه استفاده از آنها زیاد است. بانک‌ها ممکن است هزینه‌ها را کاهش دهند و همچنین ممکن است برخی از این پس‌اندازها را به مشتریان واگذار کنند. در آینده شیوه جدید و مناسب‌کنونی برای انجام خدمات بانکی در خانه، هنگام کار یا سفر همچنان ادامه خواهد یافت. مشتریان بانک یا اعضا می‌توانند ۲۴ ساعته، حسابشان را اداره کنند، از هر نقطه جهان موجودی حسابشان را کنترل یا اسناد مالیشان را پرداخت کنند. فراورده‌های مالی، مانند حساب‌های کارگزاری، بیمه و دیگر مجموعه‌های بازار سرمایه نیز به مشتریان خصوصی ارائه می‌شود.

۲. ایجاد پول دیجیتال به مشتریان خصوصی اجازه خواهد داد برای معامله‌ای معین، خود نقش شعبه بانکی را ایفا کنند. در واقع این موضوع روندی اصلی و عمده در بانکداری خصوصی فرداست.

۳. بانکداری خصوصی فردی بر روی شبکه گسترده جهانی (WWW) ادامه می‌یابد تا بانکداری را برای مشتریان راحت‌تر کند. در اکتبر ۱۹۹۵، سکویوتی فرست نت وُرک بانک^۱، نخستین بانکی بود که صفحه‌ای در اینترنت ایجاد کرد. همراه با دانش روزافزون جامعه در زمینه کامپیوترها و شبکه، بانکداری مجازی نهایت راحتی و آسایش خواهد بود. حتی این روزها نیز معمول است که به صفحات شبکه بانکی رجوع شود، جایی که می‌توان اطلاعاتی را در مورد بانک، خدمات بانکی و جزئیات بسیاری درباره خرید فراورده‌ها و خدمات بانکی از راه شبکه پیدا کرد. اکنون، بیشتر بانک‌های چند شعبه‌ای دسترسی به بانک را از راه مودم، رایانه و اتصال مستقیم به اینترنت فراهم آورده‌اند. تنها انگیزه مالی خالص نیست که بانک‌ها را به سمت بانکداری همزمان سوق می‌دهد، بلکه هدف افزایش روزافزون ارائه خدمات به مشتری است.

بی‌گمان می‌توان پیشبینی کرد که در آینده نزدیک، حتی در کشورهای در حال توسعه،

1. Security First Network Bank

درصد بسیار بالایی از افراد میان-درآمد، از چک کارت و صندوق بانکی خودکار برای گرفتن پول نقد و از رایانه شخصی برای کنترل مانده حسابهایشان و از مرکز تلفن برای دریافت پاسخ به پرسشهایی که نمی‌توانند خودشان جواب دهند، استفاده خواهند کرد.

این نکته نیز، که آینده بانکداری فردی بشدت با شبکه اینترنت درگیر خواهد بود، با مشاهده شمار حیرت آور افراد در این روند رو به رشد، بخوبی نمایان می‌شود. نرخ رشد تحقق یافته صفحات بانکی در اینترنت هم نشانگر این روند موج آینده است. می‌توان پیشبینی کرد که بیش از ۸۰ درصد از بانکداری خرده‌فروشی در ۱۵ سال آینده، دست‌کم در کشورهای دارای استحکام مالی، ابزارهای مشتق بانکداری مجازی باشند. این فن‌آوری که در دهه ۹۰ شروع شد، هیچ نشانی از کاهش و نزول نشان نمی‌دهد و بانکداری بر روی شبکه همچنان ادامه خواهد یافت و حتی در کشورهای در حال توسعه نیز مشهود خواهد شد و مشتریان از راه اینترنت به پولشان دسترسی کامل خواهند داشت. به تقریب، همه بانکها، بانکداری بر روی اینترنت را با طرحهای متعدد و درخور سفارش به مشتریان و اعضایشان ارائه خواهند کرد. رسیدگی به حسابها، درخواستهای مطمئن، افتتاح حساب جدید، دیدن جزئیات معاملات، صورتحسابهای کامل، ماشین حسابهای مالی جذاب، خدمات پرداخت کامل صورتحساب، ارقام قابل بارگزاری^۱ از همه نوع، خدمات مدیریت نقدینگی، انتقال الکترونیکی، درخواست و اعطای اختیار از زمره این موارد است.

این روند استحکام بسیاری دارد، به طوری که همه بانکهای تازه تأسیس تمامی کار خود را به خاطر هزینه کم راه‌اندازی و راحتی، در مقایسه با یک مؤسسه مالی سنتی، بر روی اینترنت انجام می‌دهند. اگر چنین موضوعی درست باشد، بنابراین آیا می‌توان رشد بانکهای کوچک را شبیه نظام بانکداری فردی آمریکا در کنار فراملیتی‌های گول‌پیکر و متحد بانکی انتظار داشت؟
۴. به منظور ایجاد بانکداری فردی کاراتر با فراهم کردن محصولات بیشتر برای مشتریان، حفظ امنیت بانک، بهبود حمایت از سرمایه‌گذاران، و ایجاد محیطی که در آن بانکها بتوانند

رازداری مورد نیاز مشتریان را حفظ کنند، مجموعه‌ای از قوانین جدید در آینده لازم است تا قوانین منسوخ خاص دوران رکود را که توسعه و رقابت سیستم مالی امروز را زیر فشار قرار داده است، بهنگام سازد.

۵. مقامات ناظر در آینده و سازمانهای بانکداری روشهایی را برای شناسایی، ارزیابی، مدیریت و کنترل خطرهای برخاسته از بانکداری الکترونیکی و پول الکترونیکی ایجاد خواهند کرد. در موقعیت کنونی، توسعه و استفاده از بانکداری الکترونیکی و پول الکترونیکی هنوز در مراحل آغازی است، در حالی که فراهم کردن فرصتهای جدید برای بانکها، فعالیتهای بانکداری الکترونیکی و پول الکترونیکی به همان میزان که مزایایی دارد، خطرهایی نیز به دنبال خواهد داشت و مهم آن است که این خطرها، خردمندانة شناسایی و مدیریت شوند.

کمیته باسل پیش از این، اسناد و مدارکی را برای بازنگریهای آینده و بحث درباره مسائل نظارتی و پاسخهایی مربوط به پیشرفتهای فن آوری در محصولات و خدمات الکترونیکی خردهفروشی ارائه کرده است. با توجه به درجه بی‌اطمینانی نسبت به پیشرفتهای فن آوری و بازار در آینده، لازم است مقامات ناظر از سیاستهایی که جلوی نوآوری و تجربه‌های سومند را می‌گیرد، پرهیز کنند. فرایند نظارت در آینده نباید بانکداری الکترونیک را در میان انبوهی از مقررات قرار دهد، ولی باید توسعه روشهای مناسب نظارت را برای مدیریت خطر در فعالیتهای بانکداری الکترونیکی و پول الکترونیکی تسهیل نماید.

در حوزه بانکداری خصوصی حادثترین مسئله این نیست که آیا شبکه گسترده جهانی و اینترنت راههایی را که بانکها، مشتریان خصوصی‌شان را اداره می‌کنند، تحت تأثیر قرار می‌دهد یا نه؟ بلکه مسئله این است که فن آوری تا چه اندازه می‌تواند بانکها را به آینده ببرد و دولتها تا چه حد امکان می‌دهند که فن آوری بانکها را رهبری و هدایت کند. البته چالشها، اختلاف نظرها و مسائلی وجود دارد که باید روشن شود، اما بانکداران معتقدند که راه حل‌های مبتنی بر وضعیت صنعت در درازمدت بهترین راه حل‌هاست. باید مقررات مبتنی بر بازار مورد استفاده قرار گیرد تا رشد موفقیت‌آمیز این واسطه مالی را تضمین کند، در حالی که دسترسی کاملی برای

مشتریانشان فراهم می‌آورد. دیدگاه نگارنده چنین است که با استفاده بانکداری خصوصی از اینترنت، در آینده، بانکها خودشان باعث پیشرفت اقتصادی اینترنت می‌شوند و هنگامی که دولت ناگزیر از اقدام شود، بانکها متقاعد می‌شوند که باید محدوده کار مشخص شده و به رشد سریع اینترنت توجه شود. بانکداری از راه اینترنت بانکها را از دولت جدا خواهد کرد، بدین ترتیب قوانین و مقررات و مالیاتهایی که می‌تواند جلوی رشد بین‌المللی بانکداری را بگیرد از میان برداشته خواهد شد.

۶. اگر سیتی‌کورپ^۱ و تراولرزگروپ^۲ پیش از این بانکی غول‌آسا ایجاد کرده‌اند تا در خدمات مالی، رهبری جهانی، یک بانک جهانی به عنوان نخست‌وزیر بانکها، بزرگترین شرکت جهانی مدیریت دارایی، برجسته‌ترین بنگاه تجاری و بانکداری سرمایه‌گذاری جهانی شود و ظرفیت بیمه‌ای گسترده‌ای به واسطه ادغامشان ایجاد کرده باشند که به بیش از ۱۰۰ میلیون مشتری در بیش از ۱۰۰ کشور در سطح جهان با دارایی حدود ۷۵۰ میلیون دلار، خدمات ارائه خواهند کرد، به روشنی می‌توان پیشبینی کرد که بانکداران فردا حوزه جغرافیایی و عمل خود را از راه ترکیبهای بیشتر و ائتلافهای راهبران گسترش خواهند داد. امیدواریم اثر این ادغامهای بزرگ بین بانکها و دیگر مؤسسه‌های مالی در صنعت بانکداری و بویژه در بانکداری خصوصی اثر نامطلوبی نباشد و مداخلات دولت را در قانونمند کردن جهان مالی زیاد نکند.

بانکداری آینده در همه زمینه‌ها مانند معاملات با افراد خصوصی، دربرگیرنده ادغامها و ترکیبها خواهد بود. اگر به تجربه سه سال پیش برگردیم، خواهیم دید که این روند بسیار مهم و متمایز بوده است: ادغام بانکی سیتی‌کورپ و شرکت تراولرزگروپ وارد یک معامله ۷۰ میلیون دلاری شد تا بزرگترین خدمات مالی جهان را با مشارکت نیشنزبانک^۳ و بانک آمریکا^۴ ایجاد کند، و ادغام بانک وان‌کورپ^۵ و فرست شیکاگو ان.بی.دی.کورپ^۶، نشان می‌دهد که ادغامهای

1. Citicorp

2. Travelers Group

3. Nations Bank

4. Bank America

5. Bank One Corp

6. First NBD Corp

بزرگ مؤسسه‌های مالی راهی را که بانکداری در آینده پیش می‌گیرد، بار دیگر شکل خواهد داد. ادغام، تحویلی عمومی در آینده است و بانکداری هم از این امر مستثنی نیست. برخی از ادغام‌های بزرگ و مشهور سالهای پیش رو که چهره خدمات مالی را دوباره تغییر می‌دهد، در این بخش اقتصادی خواهد بود. روند صعودی مشارکت راهبردی میان تهیه‌کنندگان خدمات مالی به روشنی هویدا است.

۷. در بانکداری فردا سرشت تغییرپذیر پول تنها یک جنبه از انقلاب خدمات مالی است. پیچیدگی، اعتماد به نفس و مقررات اندک، صنعت خدمات مالی را که حتی اکنون بشدت مبتنی بر فن آوری است، متحول کرده است. به گمان نگارنده این نوشتار، جنبه فراموش شده این توسعه پیشرفتهای فن آوری بین بانکها و مشتریان است که رشد مستقیم صنعت بانکداری فردی را در سالهای پیش رو شکل خواهد داد.